

DECIZIE

20 noiembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Tamara Chișca-Doneva
Vera Macinskaia
Constantin Alerguș
Ion Vîlcov

examinând recursul declarat de către Fundația Soros Moldova, Asociația Presei Independente, Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul de Investigații Jurnalistice, Asociația Obștească „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Partidului Democrat din Moldova împotriva Asociației pentru Democrație Participativă „ADEPT”, Asociației Presei Independente, Asociației Obștești „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, Centrului de Promovare a Libertății de Exprimare și a Accesului la Informație „Acces-info”, Centrului pentru Jurnalism Independent, Centrului de Investigații Jurnalistice, Fundației Soros-Moldova cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2012 prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de către Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”, Asociația Presei Independente, Asociația Obștească „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul de Investigații Jurnalistice, Fundația Soros Moldova, și menținută hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 20 martie 2012, prin care acțiunea a fost admisă parțial

constată:

La 22 noiembrie 2010, Partidul Democrat din Moldova a depus cerere de chemare în judecată împotriva Asociației pentru Democrație Participativă ADEPT, Asociației Presei Independente, Asociației Obștești „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, Centrului de Promovare a Libertății de Exprimare și a Accesului la Informație „Acces-info”, Centrului pentru Jurnalism Independent, Centrului de Investigații Jurnalistice, Fundației Soros-Moldova cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

În motivarea acțiunii a indicat că cele 7 organizații neguvernamentale pârâte au format Inițiativa pentru un Parlament Curat. Totodată, acestea au editat și distribuit o foaie volantă, sub formă de broșură, intitulată „Cunoaște-ți candidatul”, care cuprinde o așa-numită „listă neagră” a candidaților la funcția de deputat la alegerile parlamentare din 28 noiembrie 2010.

Consideră că după esența sa, broșura menționată este un material de agitație electorală contra unui șir de candidați în alegeri.

Menționează că în una din paginile acestui material este inserată o informație despre candidatul Partidului Democrat din Moldova, domnul Dumitru Diacov, care se bazează pe niște declarații de presă, sunt nedocumentate, iar după esența lor - calomnioase.

Afirmă că aceste acuzații grave aduc un prejudiciu de imagine atât candidatului, cât și întregului partid, pe lista căruia candidează dânsul, iar ca urmare -sunt în măsură să afecteze voința alegătorului.

Relatează că răspândind această broșură, autorii creează alegătorilor o opinie greșită despre persoanele vizate, iar în acest fel, difuzarea informației denigratoare la adresa unor candidați, care nu corespunde realității, este în măsură să vicieze voința alegătorului, astfel fiind pus în pericol caracterul liber al alegerilor.

Cu referire la art. 47 alin. (1) al Codului electoral a indicat că cetățenii Republicii Moldova, partidele și alte organizații social-politice, blocurile electorale, candidații și persoanele de încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților, precum și de a face agitație electorală.

Susține că prin prisma normei citate, asociațiile obștești nu se încadrează în categoria subiecților cu dreptul de a face agitație. Mai mult, conform art. 1 al Codului electoral, agitație electorală înseamnă acțiuni de pregătire și difuzare a informației, care au scopul de a-i determina pe alegători să voteze pentru unii sau pentru alți concurenți electorali, ceea ce înseamnă că legea admite agitația electorală pentru un anumit concurent, nu și contra acestuia.

Solicită admiterea cererii, dispunerea printr-o încheiere a aplicării sechestrului pe tirajul rămas nedistribuit și a interdicției de a distribui în continuare broșura „Cunoaște-ți candidatul”, până la examinarea în fond a cauzei, constatarea prejudiciului de imagine adus Partidului Democrat din Moldova și candidatului său, d-lui Dumitru Diacov, dispunerea interzicerii spre difuzare a broșurii „Cunoaște-ți candidatul”, obligarea pârâților să dezmință informația denigratoare răspândită prin intermediul broșurii „Cunoaște-ți candidatul”.

Pe parcursul examinării cauzei, reclamantul a depus cerere de concretizare a pretențiilor sale, solicitând admiterea cererii, constatarea prejudiciului moral adus Partidului Democrat din Moldova și candidatului său, d-lui Dumitru Diacov prin răspândirea broșurii „Cunoaște-ți candidatul”, dispunerea interzicerii spre difuzare a broșurii „Cunoaște-ți candidatul” în partea cu conținutul denigrator în privința Partidului Democrat din Moldova și d-lui Dumitru Diacov, obligarea pârâților să dezmință în unul din ziarele republicane informația denigratoare răspândită prin intermediul broșurii „Cunoaște-ți candidatul” și anume în partea ce se referă la Partidul Democrat din Moldova și candidatul Dumitru Diacov, încasarea de la

pârâți în beneficiul Partidului Democrat din Moldova în mod solidar a prejudiciului moral cauzat în valoare de 10 lei.

Cu referire la art. 16 Cod civil, a indicat că orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale, orice persoană este în drept să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspândit-o nu dovedește că ea corespunde realității.

Sușține că este evident faptul răspândirii informației denigratoare prin intermediul broșurilor respective, totodată pârâții nu au fost în stare să dovedească concret faptul dacă corespunde realității această informație.

Afirmă că cetățenii de rând nu atrag atenția asupra faptului că în realitate aceste declarații au fost efectuate de către careva persoane încă în 1999, însă vor memoriza imaginea negativă a candidatului promovată prin informația publicată în broșură.

Prin hotărârea Judecătoriai Centru, mun. Chișinău din 20 martie 2012 acțiunea a fost admisă parțial, fiind recunoscută defăimătoare și dezmințită informația publicată în broșura „Cunoașteți candidatul” : „Potrivit declarațiilor lui Nicolaie Alexei, ex-șef al Departamentului de Combatere a Crimei Organizate și Corupției (DCCOC), în anul 1999, D. Diacov ar fi exercitat influență asupra colaboratorilor DCCOC în vederea nedivulgării pentru presă a informațiilor despre implicarea fiicei sale într-un caz de contrabandă cu țigări. Presa a scris în anul 2009 că D. Diacov, în calitatea sa de deputat, a încercat să influențeze deciziile organelor de drept în cazul unui primar din raionul Rezina.”

S-a mai dispus obligarea Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției, Centrului de Promovare a Libertății de Exprimare și a Accesului de Informație „Acces-Info”, Centrului pentru Jurnalism Independent, Centrului de Investigații Jurnalistice și Fundația Soros-Moldova să publice în publicația periodică „Timpul de dimineață” o dezmințire a informației publicate în broșura „Cunoașteți candidatul” în cel mult 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii.

Se încasat solidar de la Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”, Asociația Presei Independente, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției, Centrul de Promovare a Libertății de Exprimare și a Accesului de Informație „Acces-Info” Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul de Investigații Jurnalistice și a Fundației Soros-Moldova în beneficiul Partidului Democrat din Moldova taxa de stat în sumă 100 lei RM. În rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2012 a fost respinsă cererea de apel depusă de către Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT, Asociația Presei Independente, Asociația Obștească „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul de Investigații Jurnalistice, Fundația Soros Moldova și menținută hotărârea primei instanțe.

La 30 ianuarie 2013, Fundația Soros Moldova, Asociația Presei Independente, Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul de Investigații Jurnalistice, Asociația Obștească „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT” au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei

Curtii de Apel Chişinău din 13 noiembrie 2012 și a hotărârii judecătoreiei Centru din 20 martie 2012 și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă integral acțiunea Partidului Democrat din Moldova.

În motivarea recursului au invocat dezacordul cu decizia recurată, pe care o consideră emisă cu interpretarea eronată a legii.

Indică că au recepționat copia deciziei motivate la 27 decembrie 2012, prin poștă.

Cu referire la art. 6 alin. (2) al Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare au indicat că „apărarea onoarei, demnității sau reputației profesionale nu poate prevala asupra libertății publicului de a primi informații de interes public” și consideră că nici o exigență legală stabilită în această lege nu trebuie interpretată în sensul că ar putea prevala asupra dreptului publicului de a primi informații de interes public.

Menționează că instanța de apel nu a aplicat efectiv legea, deoarece dacă hotărârile instanțelor judecătorești s-ar fi bazat pe dispozițiile Legii nr.64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, ar fi trebuit să fie expuse raționamentele potrivit cărora s-a ajuns la concluzia că argumentele și probele prezentate de recurenți nu corespund exigențelor legii.

Afirmă că așa cum stabilește și art.24 alin. (1) al Legii nr.64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, recurenții în cadrul ședințelor de judecată au demonstrat cu referire la candidatul PDM, care a fost inclus în buletinul „Cunoaște-ți candidatul” că: a) informația nu este defăimătoare; b) informația constituie o judecată de valoare care se bazează pe un substrat factologic suficient; d) informația răspândită este de interes public.

Susțin că informația cu privire la candidatul PDM nu este defăimătoare și se bazează pe un substrat factologic suficient.

Cu referire la art. 2 din Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, indică că defăimare constituie răspândirea informației false care lezează onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei. Prin urmare, nu este suficient ca informația doar să lezeze onoarea, demnitatea și/sau reputația profesională a persoanei, ci în mod necesar informația trebuie să fie falsă.

Indică că constatările din profil sunt preluate din declarațiile anterioare ale unor persoane publice, documentul unei autorități publice și relatările din presă, toate fiind răspândite anterior de mass-media.

Consideră că informația răspândită este de interes public. Având în vedere contextul electoral al răspândirii informației și interesul publicului pentru cunoașterea candidaților pe care urma să-i voteze în scrutinul electoral, este în afara oricărui dubiu că informația răspândită vis-a-vis de candidatul PDM este de interes public.

Mai afirmă că aprecierea probelor de către ambele instanțe a fost arbitrară, deoarece Curtea de Apel Chişinău a adoptat hotărârea în favoarea intimatului, fără vreun temei probatoriu, iar Judecătoria Centru, în general, nu și-a motivat hotărârea.

Mai indică că în buletinul „Cunoaște-ți candidatul” cu privire la Dumitru Diacov a fost reținut următorul text: „Dumitru DIACOV, numărul 5 în lista de candidați Deputat în Parlamentul Republicii Moldova, Președinte de onoare al

PDM. Potrivit declarațiilor lui Nicolae Alexei, ex-șef al Departamentului de Combatere a Crimei Organizate și Corupției (DCCOC), în anul 1999, D. Diacov ar fi exercitat influență asupra colaboratorilor DCCOC în vederea nedivulgării pentru presă a informațiilor despre implicarea fiicei sale într-un caz de contrabandă cu țigări. Presa a scris că în anul 2009 D. Diacov, în calitatea sa de deputat, a încercat să influențeze deciziile organelor de drept în cazul unui primar din raionul Rezina.”

Menționează că alegerile din profilul citat s-au bazat pe următoarele surse:

- Interviu cu fostul șef al Departamentului de Combatere a Crimei Organizate și Corupției, generalul Alexei, publicat în ziarul Flux la 05 noiembrie 1999;

- Copia scrisorii Parlamentului RM FPD-6 nr.03 din 23 ianuarie 2009 semnată de Dumitru Diacov;

- Articolul din Săptămânalul regional independent „Cuvântul” - „Un primar condamnat penal nu poate fi eliberat din funcție”, 10 iulie 2009, autor - Tudor Iașenco.

Afirmă că aceste probe au fost anexate la dosar, însă intimatul nu a prezentat nici o probă care ar infirma cele indicate în profil și din aceste considerente concluziile Curții de Apel Chișinău sunt lipsite de orice temei probatoriu.

Remarcă că soluțiile date de către instanțele judecătorești naționale în această cauză încalcă drepturile și libertățile fundamentale ale omului, în special dreptul la libertatea de exprimare.

Consideră că astfel, admiterea chiar și parțială a acțiunii PDM este în contradicție cu art.10 din CEDO și Declarația Consiliului Europei privind libertatea discursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 24 decembrie 2012, astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul în termen, la 30 ianuarie 2013.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. d) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, dispunând încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art. art. 265 și 267.

Din materialele cauzei rezultă că Inițiativa pentru un Parlament Curat formată din cele 7 organizații neguvernamentale pârâte au editat și distribuit o foaie volantă, sub formă de broșură, intitulată „Cunoaște-ți candidatul”, care cuprinde o așa-numită „listă neagră” a candidaților la funcția de deputat în alegerile parlamentare din 28 noiembrie 2010.

Înaintând acțiunea în judecată, Partidul Democrat din Moldova a solicitat constatarea prejudiciului moral adus Partidului Democrat din Moldova și candidatului său, d-lui Dumitru Diacov prin răspândirea broșurii „Cunoaște-ți candidatul”, dispunerea interzicerii spre difuzare a broșurii „Cunoaște-ți candidatul” în partea cu conținutul denigrator în privința Partidului Democrat din Moldova și d-lui Dumitru Diacov, obligarea pârâților să dezmință în unul din ziarele republicane informația denigratoare răspândită prin intermediul broșurii „Cunoaște-ți candidatul” și anume în partea ce se referă la Partidul Democrat din Moldova și candidatul Dumitru Diacov, încasarea de la pârâți în beneficiul Partidului Democrat din Moldova în mod solidar a prejudiciului moral cauzat în valoare de 10 lei, însă fără a anexa dovada respectării procedurii prealabile de contestare a informației defăimătoare.

Conform art. 15 alin. (1) al Legi nr. 64 din 23 aprilie 2010 (publicată în Monitorul Oficial nr.117-118/355 din 09 iulie 2010, în vigoare din 09 octombrie 2010) cu privire la libertatea de exprimare, persoana care se consideră defăimată poate solicita, prin cerere prealabilă, autorului informației și/sau persoanei juridice care a răspândit-o rectificarea sau dezmințirea informației defăimătoare, acordarea dreptului la replică sau exprimarea scuzelor și compensarea prejudiciului cauzat.

Conform art. 15 alin. (2) al aceleiași Legi, cererea prealabilă se depune în termen de 20 de zile de la data la care persoana a aflat sau trebuia să afle despre informația defăimătoare. Acesta este un termen de prescripție. La împlinirea unui an din ziua defăimării, persoana nu poate solicita repunerea sa în termenul de depunere a cererii prealabile.

La caz, instanța de recurs a constatat că contrar prevederilor enunțate, Partidul Democrat din Moldova la 22 noiembrie 2010, a contestat informația defăimătoare direct în instanța de judecată, fără a respecta procedura de soluționare a pricinii pe cale extrajudiciară.

În această ordine de idei, instanța de recurs, întru respectarea normelor de rigoare reține că la caz era necesară respectarea procedurii prealabile, care este o fază obligatorie a procedurii de examinare a litigiilor cu privire la defăimare. Or, Legea cu privire la libertatea de exprimare expres prevede la art. 17 alin. (1) că cererea de chemare în judecată cu privire la defăimare poate fi depusă în termen de 30 de zile. Acest termen curge de la data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului pentru examinarea cererii prealabile.

În sensul prevederii enunțate este de înțeles că nu se admite înaintarea acțiunii în instanța de judecată până la expirarea termenului de examinare a cererii prealabile de către autorul informației și, după caz, de către persoana juridică ce a răspândit această informație sau până la expirarea termenului de soluționare a cererii referitoare la un drept recunoscut de lege.

Sub aspectul celor relatate și reieșind din faptul că conform legislației în vigoare, procedura prealabilă era obligatorie de a fi îndeplinită, însă reclamantul nu s-a conformat acestei prevederi legale, anterior înaintării prezentei acțiuni, instanța de recurs consideră că în speță se impune aplicarea măsurilor statuate la prevederile art. 267 lit. a) CPC, care direct indică că instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care reclamantul nu a respectat procedura, prevăzută

prin lege sau prin contractul părților, de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. d), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Fundația Soros Moldova, Asociația Presei Independente, Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul de Investigații Jurnalistice, Asociația Obștească „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2012 și hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 20 martie 2012 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Partidului Democrat din Moldova împotriva Asociației pentru Democrație Participativă „ADEPT”, Asociației Presei Independente, Asociației Obștești „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, Centrului de Promovare a Libertății de Exprimare și a Accesului la Informație „Acces-info”, Centrului pentru Jurnalism Independent, Centrului de Investigații Jurnalistice, Fundației Soros-Moldova cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale și se emite o nouă hotărâre sub formă de încheiere, prin care:

Se dispune scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată a Partidului Democrat din Moldova împotriva Asociației pentru Democrație Participativă „ADEPT”, Asociației Presei Independente, Asociației Obștești „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, Centrului de Promovare a Libertății de Exprimare și a Accesului la Informație „Acces-info”, Centrului pentru Jurnalism Independent, Centrului de Investigații Jurnalistice, Fundației Soros-Moldova cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Vera Macinskaia

Constantin Alerguș

Ion Vîlcov